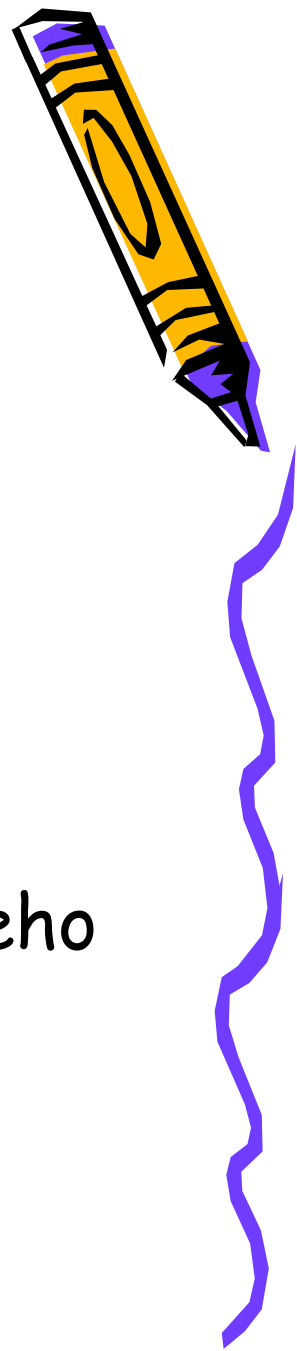

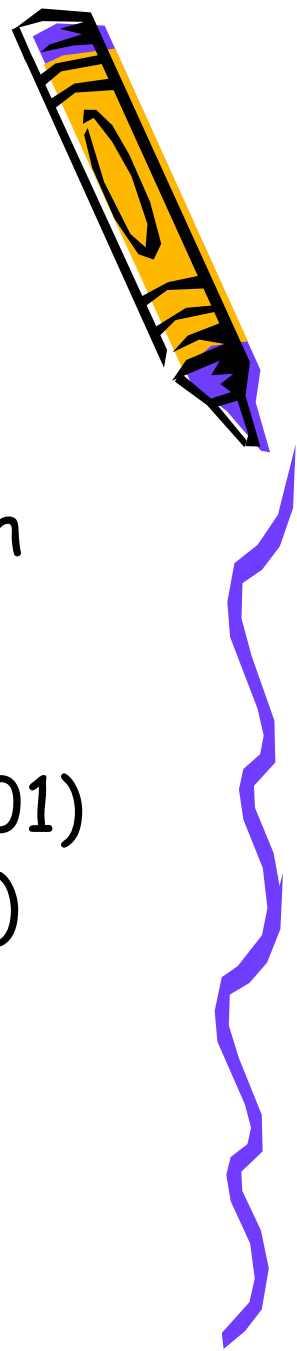
9. Předškolní pedagog

1. Kvalifikace
2. Kompetence učitele
3. Kariéerní řád
4. Přístupy k dítěti
5. Komunikační dovednosti
6. Interakce s dítětem jako základ pro jeho učení

Požadavky na:

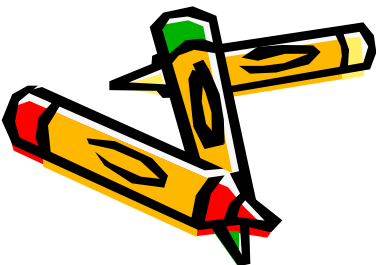

KVALIFIKACI

- Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících

KVALITU (profesionalitu)

- Kompetence učitelky MŠ (Vašutová, 2001)
- Rámec kvalit učitele MŠ (Syslová, 2013)
- Požadavky vyplývající z RVP PV

PRACOVNÍ DOBA a PRACOVNÍ NÁPLŇ

31 hodin - přímá práce u dětí

9 hodin - nepřímá práce:

- Plánování
- Příprava pomůcek
- Vedení dokumentace (TK, záznamy o dětech, hodnocení...)
- Další vzdělávání, samostudium
- Účast na ped. a provoz. radách
- Organizační záležitosti třídy - výzdoba, spolupráce s kolegy...
- Spolupráce s rodiči - schůzky, hovorové hodiny....
- Specifické úkoly - vyplývají z náplně práce (BOZP, Inventarizace, knihovna, výzdoba školy....)

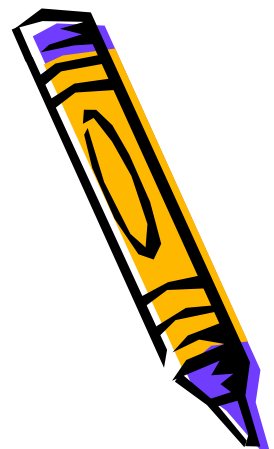
Povinnosti pedagoga

- **analyzovat** věkové a individuální potřeby dětí a v rozsahu těchto potřeb zajišťovat profesionální péči o děti, jejich výchovu i vzdělávání
- **realizovat individuální i skupinové vzdělávací činnosti směřující cílevědomě k rozvoji dětí, rozšiřování jejich kompetencí** (schopností, dovedností, poznatků, postojů)
- samostatně **projektovat** výchovné a vzdělávací činnosti, provádět je, hledat vhodné strategie a metody pro individualizované a skupinové vzdělávání dětí
- využívat oborových metodik a uplatňovat didaktické prvky odpovídající věku a individualitě dětí
- projektovat (plánovat) a provádět individuální výchovně vzdělávací činnosti s dětmi se specifickými vzdělávacími potřebami
- **provádět evaluační činnosti** - sledovat a posuzovat účinnost vzdělávacího programu, kontrolovat a hodnotit výsledky své práce, sledovat a hodnotit individuální pokroky dětí v jejich rozvoji a učení, monitorovat, kontrolovat a hodnotit podmínky, v nichž se vzdělávání uskutečňuje
- **výsledky evaluace samostatně uplatňovat v projektování** (plánování) i v procesu vzdělávání
- **provádět poradenské činnosti pro rodiče** ve věcech výchovy a vzdělávání jejich dětí v rozsahu odpovídajícím pedagogickým kompetencím předškolního pedagoga a mateřské školy
- **analyzovat vlastní vzdělávací potřeby a naplňovat je sebevzdělávacími činnostmi** (učení) názory, přání a potřeby partnerů ve vzdělávání (rodičů, spolupracovníků, základní školy, obce) a na získané podněty reagovat

RVP PV

Předškolní pedagog má vést vzdělávání tak, aby:

- se děti cítily v pohodě (fyzické, psychické i duševní)
- se děti rozvíjely v souladu se svými schopnostmi a možnostmi a současně byl podněcován jejich harmonický rozvoj
- děti měly dostatek podnětů k učení a radost z něho
- bylo posilováno sebevědomí dětí a jejich důvěra ve vlastní schopnosti
- děti měly možnost vytvářet a rozvíjet vzájemné vztahy a cítit se ve skupině bezpečně
- byl dostatečně podporován a stimulován rozvoj jejich řeči a jazyka
- se děti seznamovaly se vším, co je pro jejich život a každodenní činnosti důležité
- děti mohly pochopit, že mohou prostřednictvím vlastních aktivit ovlivňovat své okolí.

děti podržely speciální podporu a pomoc, pokud ji dlouhodobě či aktuálně potřebují

RVP PV

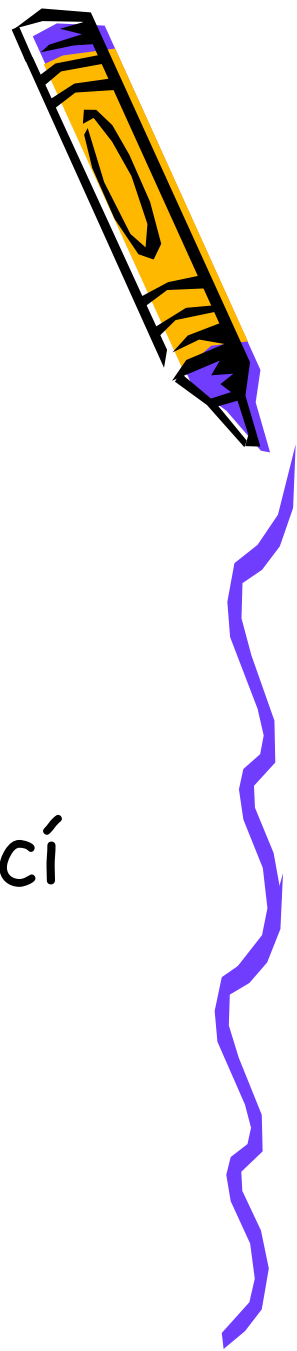
Ve vztahu k rodičům má předškolní pedagog:

- usilovat o vytváření partnerských vztahů mezi školou a rodiči
- odpovídat za to, že **rodiče mají přístup za svým dítětem do třídy** a možnost účastnit se jeho činností
- umožňovat rodičům účastnit se na tvorbě programu školy i na jeho hodnocení
- **vést s rodiči dítěte průběžný dialog o dítěti, jeho prospívání, rozvoji a učení**

Kariérní řád

Hlavním cílem je stanovit principy kariérního systému učitelů umožňujícího celoživotní zvyšování kvality jejich práce, propojeného s atestacemi a navázaného na motivující systém odměňování na základě transparentních pravidel.

Tři dílčí činnosti

- Tvorba standardu
- Kariéerní systém
- Portfolio učitele

Opatření se vztahují ke:

- Zvýšení kvality počátečního vzdělávání pedagogických pracovníků
- Zvýšení kvality dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
- Přípravě platového systému odměňování pedagogických pracovníků, v němž bude propojen základní platový postup s kariérním systémem tak, aby kromě pozvolnějšího růstu platů byla lépe ohodnocena kvalitnější práce učitelů.
- Harmonizaci obsahu stávajících právních předpisů s potřebami profesního rozvoje tak, aby byla jasně vymezena pravidla pro všechny účastníky a nastavit postupy, které umožní rozeznat, ohodnotit a odměňovat kvalitní práci učitelů.

Přístupy k dětem

- Autoritativní
- Liberální
- Demokratický (partnerský)

Přístupy k dětem

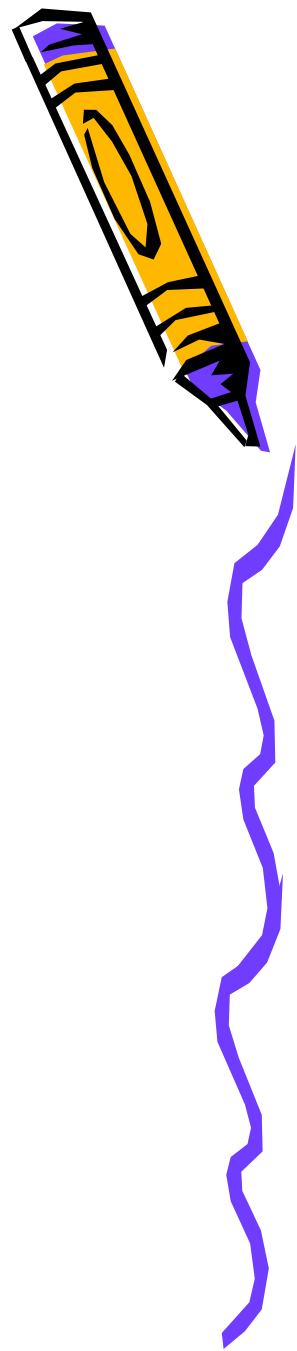
- **Autoritativní**

- Založen je na uplatňování moci
- Jsou v něm role nadřazenosti a podřízenosti
- Důsledkem je vzdor nebo poslušnost
- Často bývá provázen i ze strany dětí vzdorem, vzpourou, bojem o moc

- **Partnerský**

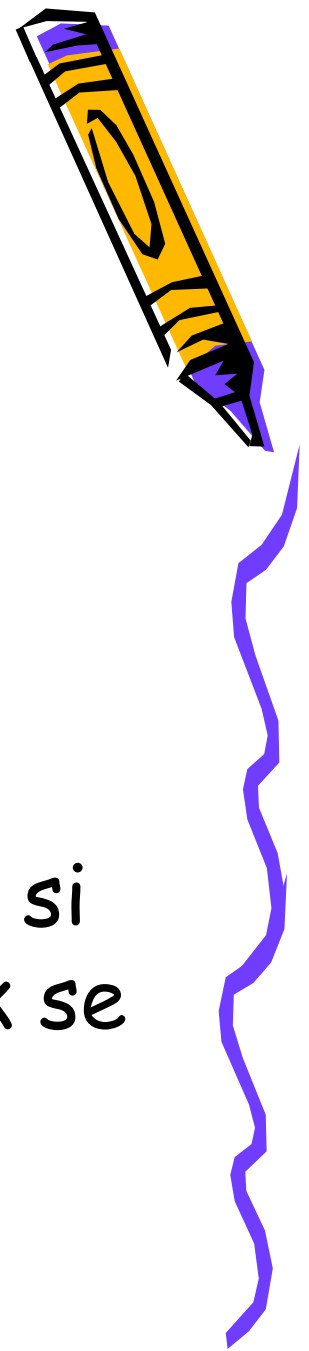
- Je založen na respektu
- Vede k zodpovědnosti
- Vytváří bezpečné sociální prostředí

- Mocenský model sděluje : „Přinutím tě dělat, co je správné.“
- Partnerský model sděluje: „Tato věc má tento a tento smysl, takové a takové důsledky. Očekávám, že uděláš, co je správné.“

Partnerský přístup

Je založen na:

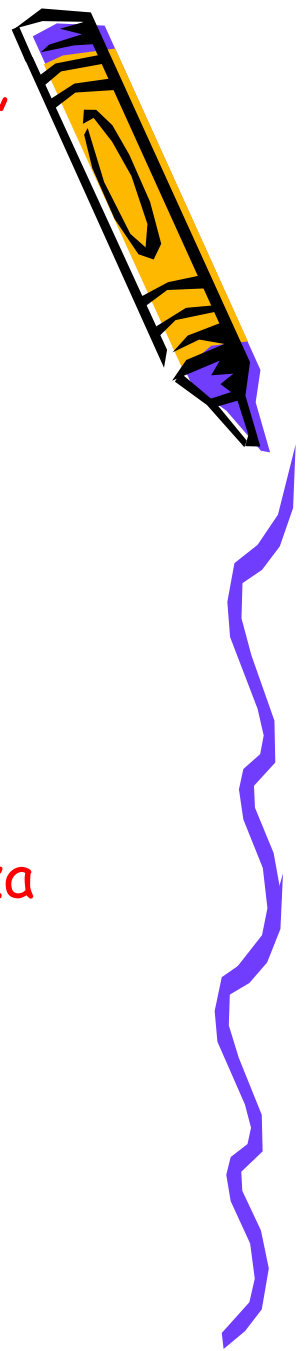
- **respektu** - ničím nepodmíněném, zohledňujícím lidskou důstojnost a přijímajícím odlišnost lidí
- **uznání** - kterým dáváme najevo, že si někoho vážíme pro to, jaký je a jak se chová

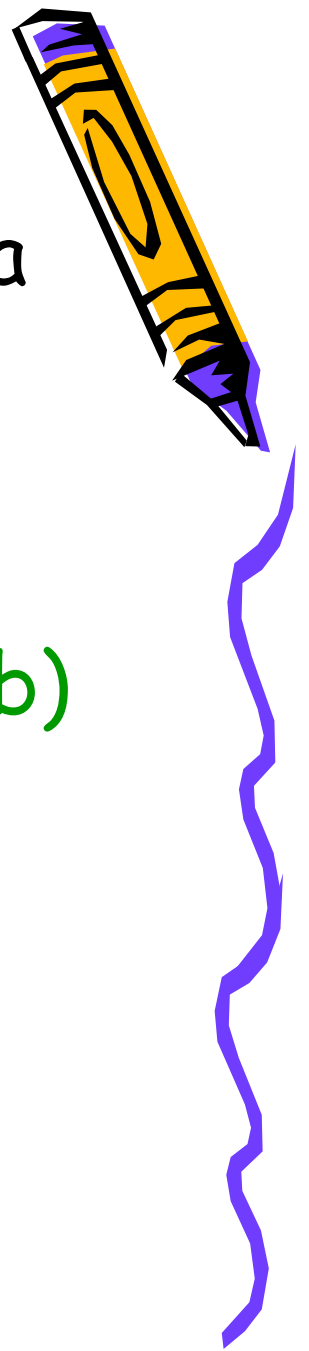

Neefektivní a efektivní způsoby komunikace

- ➔ Ty zase (vždy, nikdy, pořád)...! Kdybys aspoň...! (výčitky, obviňování)
- ➔ Měl/a by sis uvědomit, že... (poučování, vysvětlování, moralizování)
- ➔ Tohle jsi udělal/a špatně! (kritika, zaměření na chyby)
- ➔ Já (někdo) kvůli tobě... (lamentace, citové vydírání)
- ➔ Nedělej to, nebo se ti stane...! (zákazy, varování)
- ➔ Z tebe jednou vyroste... (negativní scénáře, proroctví)
- ➔ On je takový... (nálepkování)
- ➔ Udělej... (pokyny)
- ➔ Okamžitě udělej...! (příkazy)
- ➔ Přestaň...nebo...! Běda, jestli...! (vyhrožování)
- ➔ Křik
- ➔ Podívej se na ..., vezmi si příklad z.. (srovnávání, dávání za vzor)
- ➔ Já pro tebe..., a ty...! (poukazování na vlastní zásluhy)
- ➔ Ty snad chceš..? Copak ty nechceš? (řečnické otázky)
- ➔ Ty jsi ale... (urážky, obviňování)
- ➔ To je náš génius! To ses teda vyznamenal! (ironie, shazování)

- ☀ Vidím (slyším) že..(popis, konstatování)
- ☀ Je...; Je potřeba...; Tohle děláme (tak a tak)...; Pomůže, když ...; Když..., tak...
(informace, sdělení)
- ☀ Očekávám, že...Pomohlo by mi, kdyby...
(vyjádření vlastních očekávání a potřeb)
- ☀ Uděláš to tak... nebo tak..? (možnost volby)
- ☀ Aničko...! (dvě slova)
- ☀ Co s tím uděláme? A co si o tom myslíš
ty (prostor pro spoluúčast a aktivitu dětí)

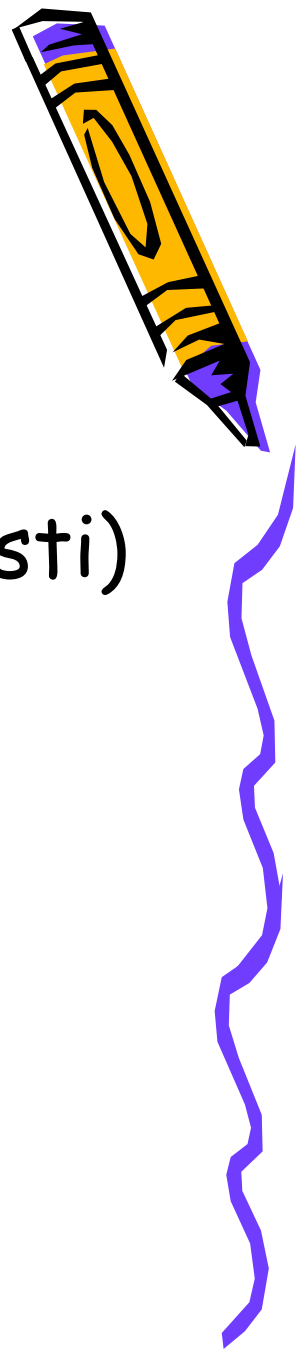
Jak komunikovat:

- ☺ **Šetřit otázkami**
- ☺ **„Já výroky“**
- ☺ **Empatické reakce**

Složky empatické reakce

- Aktivní naslouchání (soustředěné naslouchání provázené projevem účasti)
- Pojmenování pocitů, záměrů, očekávání druhé osoby
- Vyjádření podpory

Empatická reakce

- **NASLOUCHEJTE S ÚČASTÍ** - hovořte málo, dejte najevo, že vás zajímá, co dítě prožívá, ale nechte na něm, co vám o tom poví; svůj zájem a účast dejte najevo neverbálně nebo krátkými slůvky („Aha“, „hmm“, „chápu“...)
- **HOVOŘTE O TOM, CO DRUHÝ PROŽÍVÁ** (oznamovací větou, nikoliv otázkou)
 - pojmenujte pocit: „Zdá se, že tě to zklamalo...“ „Tos musel být hodně rozzlobený, žeš ho uhodil...“
 - hovořte o běžných reakcích: „To člověka naštvě, když někdo nedodrží slib...“ „To nás mrzí, když nechtěně rozbijeme oblíbenou věc...“
 - dejte najevo, že jste pochopili záměr nebo očekávání druhé osoby: „Myslela jsi asi něco jiného...“ „Ty jsi moc chtěl...“
- **POPIŠTE CHOVÁNÍ** „Vidím, že váháš..“ „Vidím, že pláčeš..“
- **UMOŽNĚTE SPLNIT PŘÁNÍ DRUHÉHO VE FANTAZII**
 - „Kdybych ty piškoty měla doma, jaké bys chtěl? Kakaové nebo obyčejné?“
 - „Kdyby tu maminka už byla, co byste spolu dělali?“
- **REAGUJTE ČINEM** - empatie skutkem musí jít v některých situacích ruku v ruce s tím, co říkáme (odstranění příčiny nepohody, fyzická pomoc...)
- **VYJÁDŘETE PODPORU** - „Držím ti palce.“ „Když budeš chtít, potřebovat zavolej mě.“ Pomáhá také dotek, pohlázení, poplácání (kde je to vhodné).

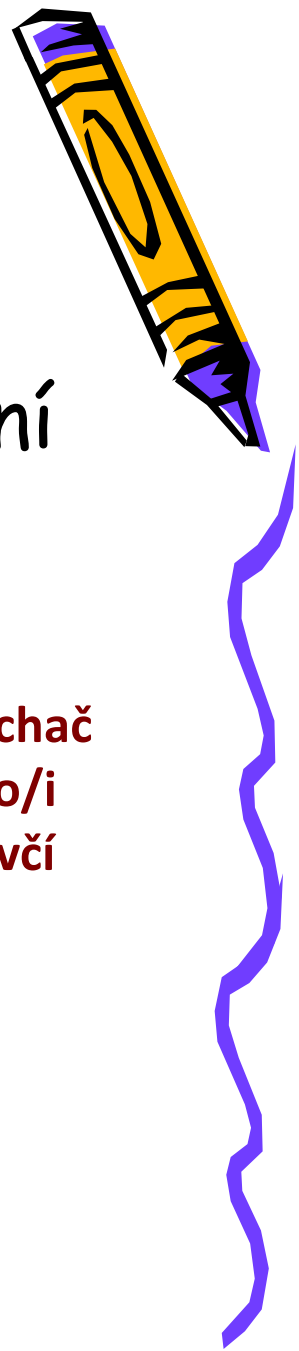
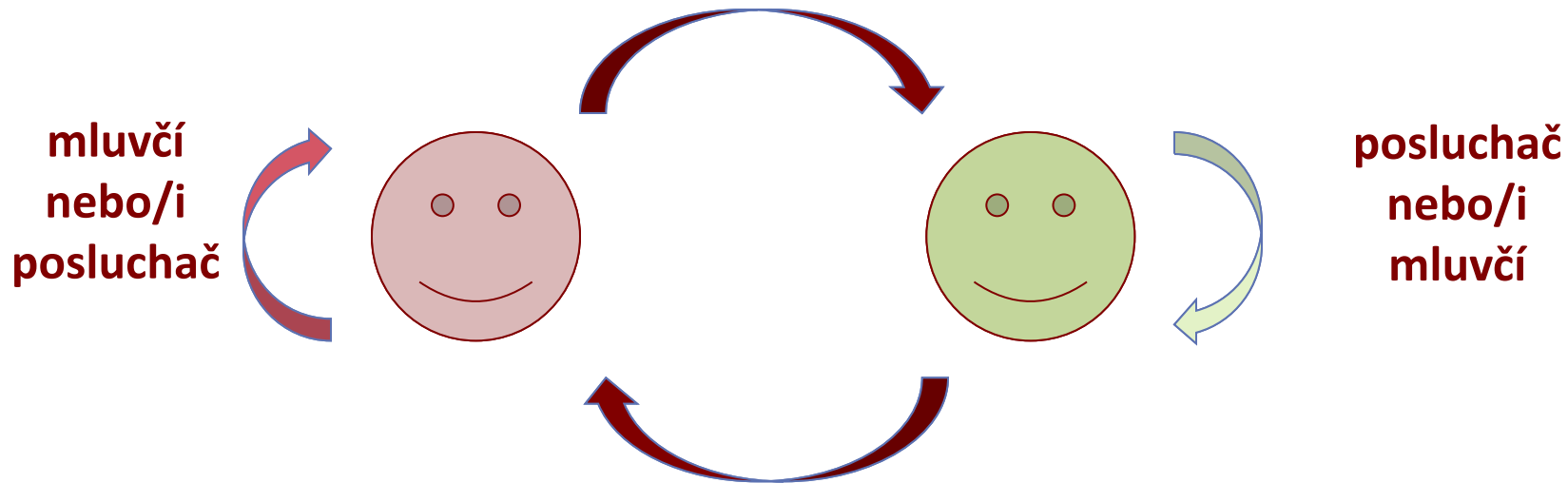
Komunikace

- ◆ Ze všech našich znalostí a dovedností patří mezi nejdůležitější a nejužitečnější ty, které se týkají komunikace
- ◆ Dobrá schopnost komunikace je vždy naším nejdůležitějším aktivem - ať jde o osobní, společenský nebo pracovní život.
- ◆ Díky **interpersonální komunikaci** navazujeme, udržujeme, ukončujeme a někdy znovu napravujeme osobní vztahy s druhými.
- ◆ Díky interpersonální komunikaci dosahujeme cílů - osobních i cílů organizace
- ◆ Způsob, jakým my sami (a ostatní) komunikujeme, určuje kvalitu utváření vztahů. A to je důvod, abychom se podrobněji seznámili s některými aspekty komunikace

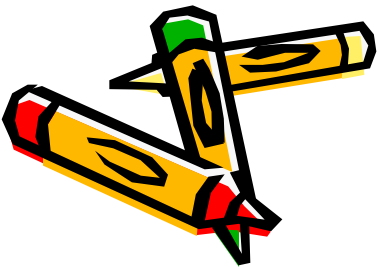
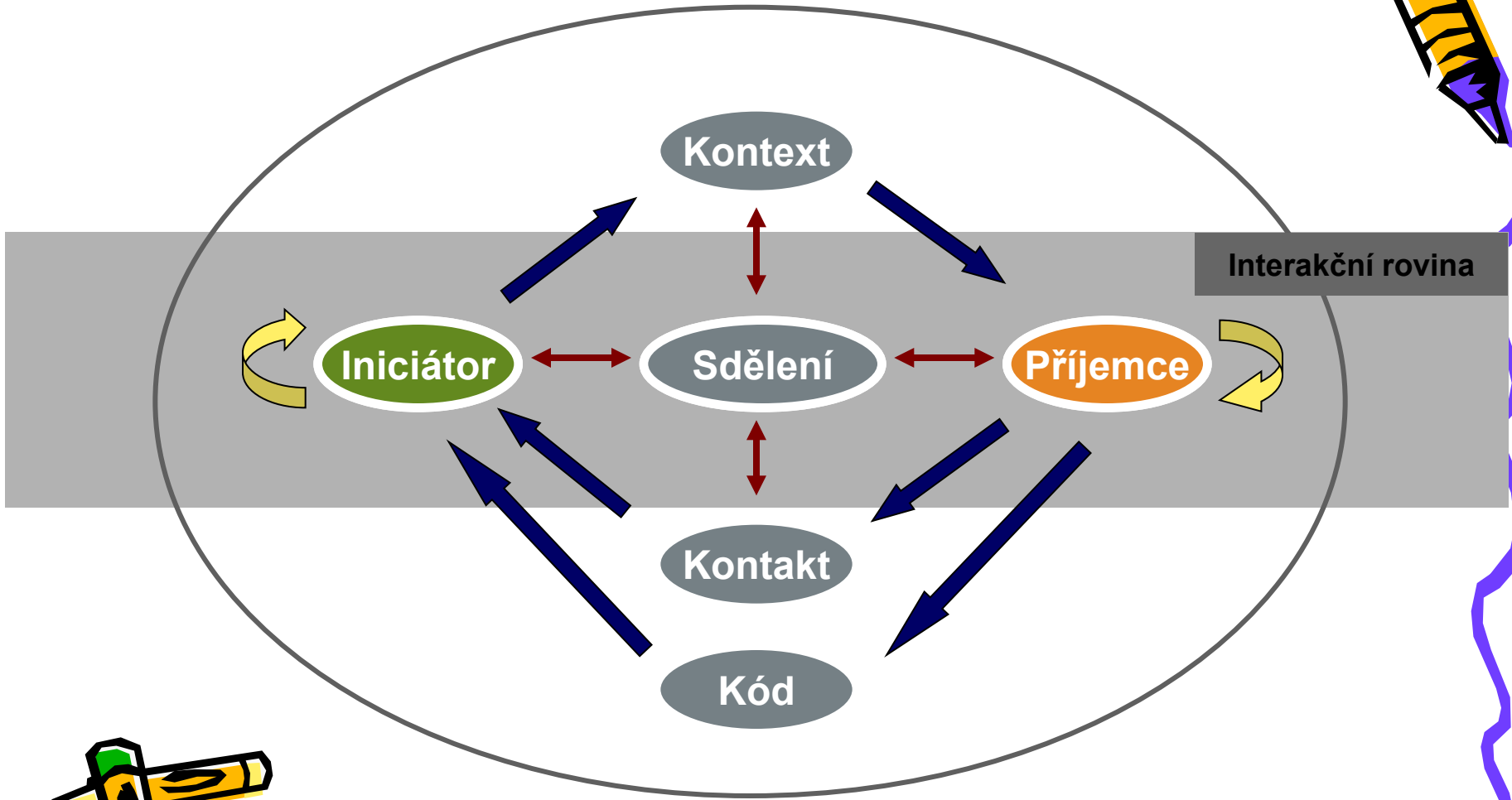

Modely a pojmy komunikace

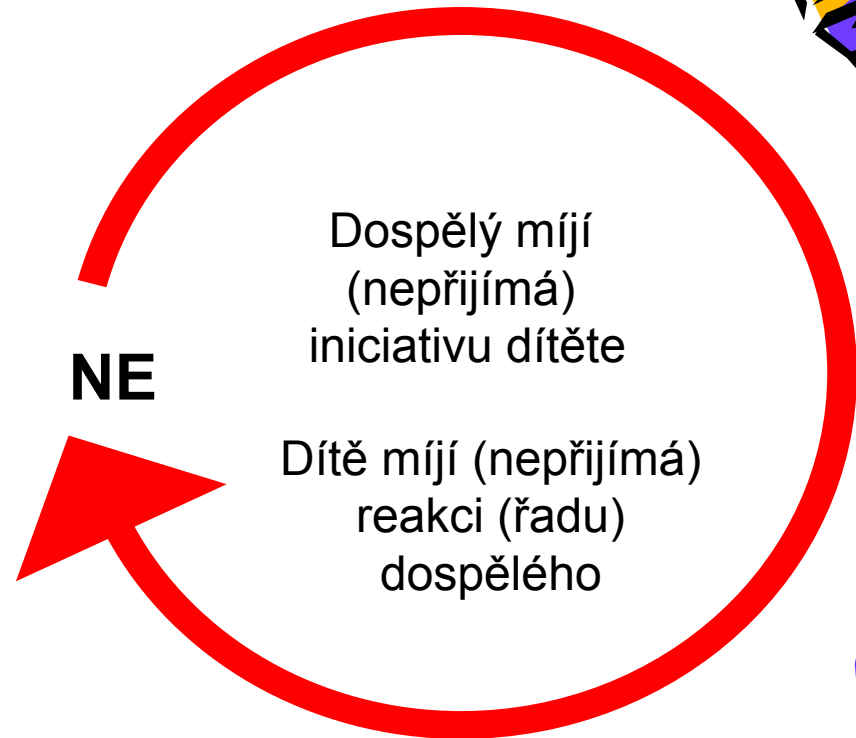
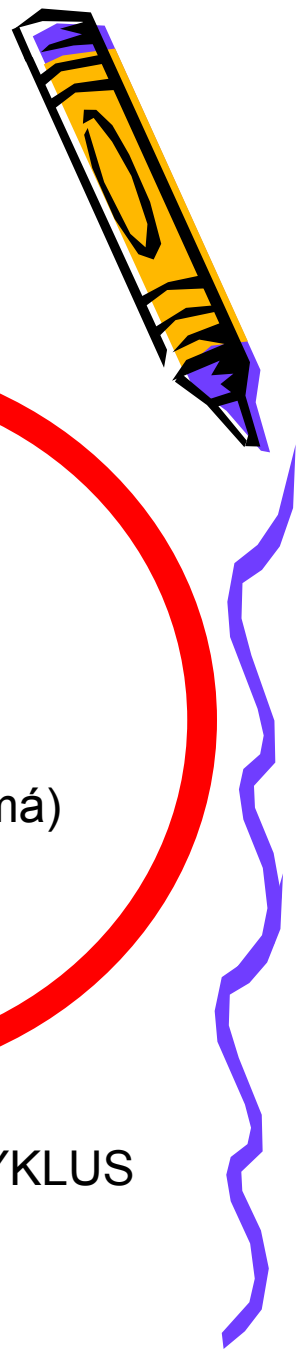
- INTERAKČNÍ pojetí interpersonální komunikace

Interakční pojetí komunikace (podle Jakobsona)

Jak přijímáme iniciativy dítěte?

NALADĚNÝ CYKLUS

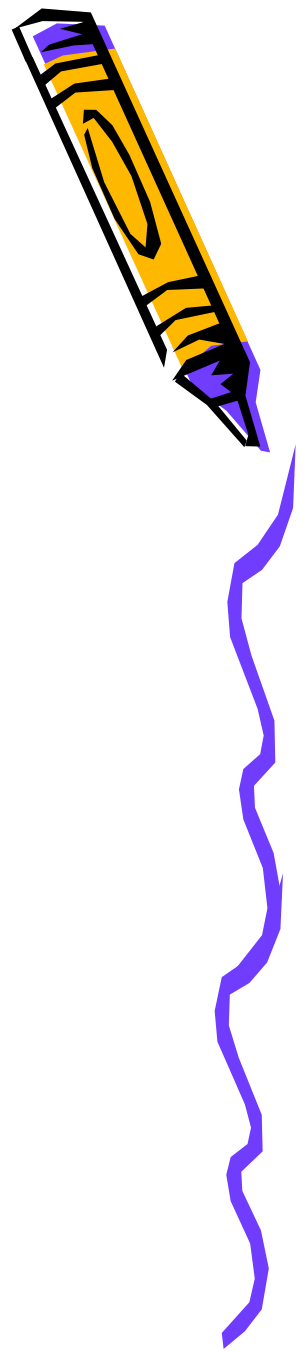
“ANO” série

NESOUHLASNÝ CYKLUS

“NE” série

Efektivní prvky komunikace učitele

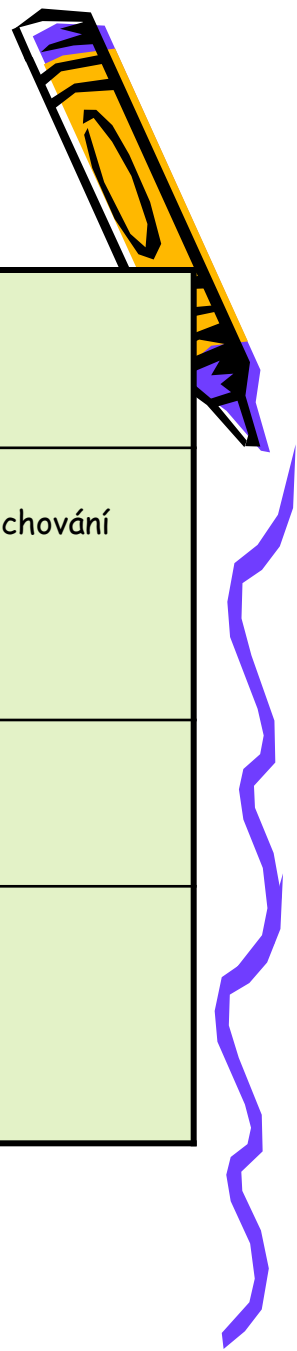

Rovina neverbální komunikace - „ANO“ série

- časté navazování očního kontaktu
- výrazná znamení, gesta
- dobrá práce s hlasem, výrazem tváře
- vhodné natočení a pozice těla
- přiblížení se, tělesný kontakt
- potvrzování příjmu iniciativ dítěte, přitakání, pokývání hlavou
- sladění tempa s jednotlivým dítětem, skupinou, třídou
- jasná a srozumitelná sdělení

Typologie reagování na negativní chování dítěte

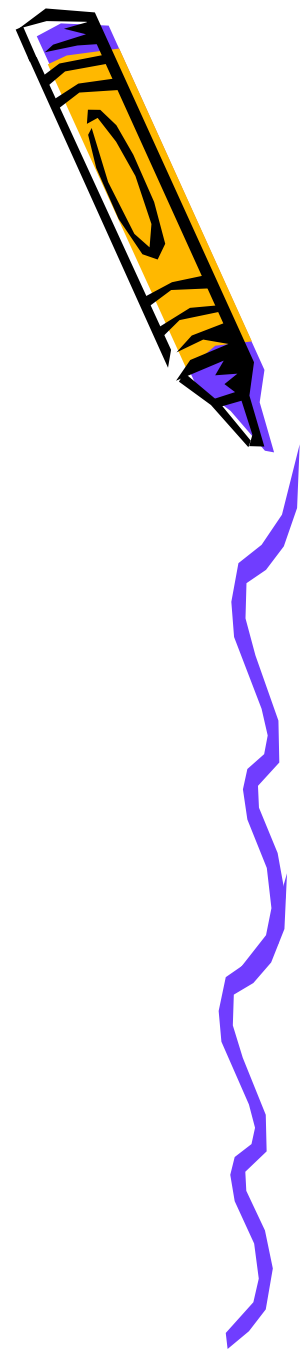
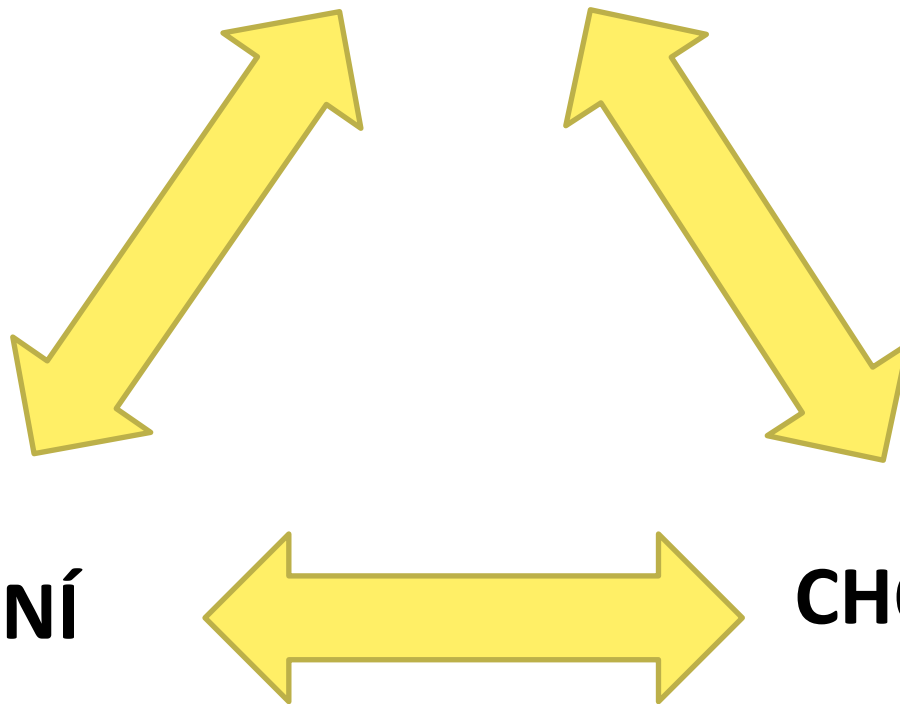
Chování dítěte je chápáno jako:	<ul style="list-style-type: none">• vzdor• schválnost• negace	<ul style="list-style-type: none">• bezmocnost• neschopnost• nedostatečnost
Chování dítěte vyvolává potřebu:	<ul style="list-style-type: none">• ovládat• bojovat• odmítat• napomínat• přehlížet	<ul style="list-style-type: none">• pomoci• předcházet negativnímu chování
V komunikaci převažují:	NE - série	ANO - série
Charakter pedagogického klimatu:	<ul style="list-style-type: none">• bludný kruh• vzájemná bezmocnost• neustálý boj o moc	<ul style="list-style-type: none">• vřelost• struktura• kooperace

INTERAKCE

UČENÍ

CHOVÁNÍ

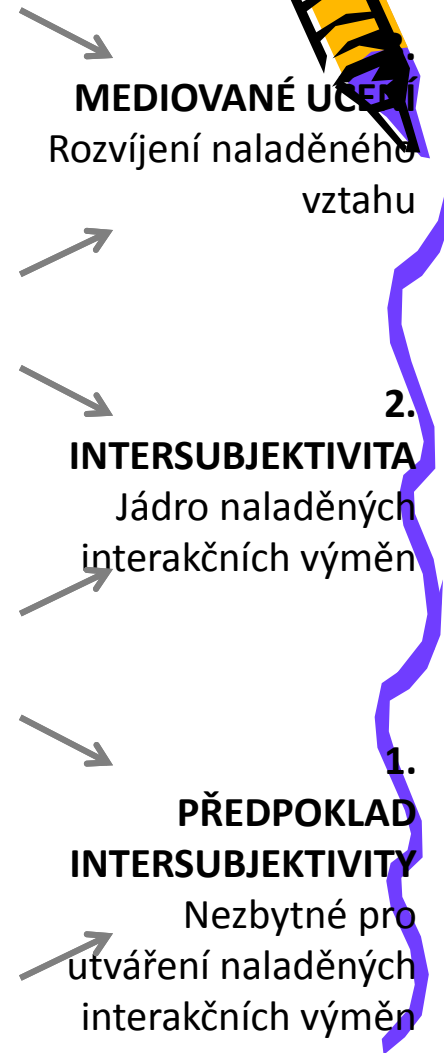

Základní stavební kameny komunikace – dospělý jako “poskytující pomoc”

Možný důsledek na dítě jako “pomoc hledajícího”

Dospělý usměrňuje nebo vede

MEDIOVANÉ UČENÍ
Rozvíjení naladěného vztahu

2. INTERSUBJEKTIVITA
Jádro naladěných interakčních výměn

1. PŘEDPOKLAD INTERSUBJEKTIVITY
Nezbytné pro utváření naladěných interakčních výměn

LITERATURA

ČÁP, J. *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Univerzita Karlova, 1997. ISBN 80-7066-534-3

ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X

KOPŘIVA, P. a kol. *Respektovat a být respektován*. Kroměříž : Spirála, 2008. ISBN 978-80-9040-30-0-0

KOŤÁTKOVÁ, S. Humanisticky orientovaná proměna učitelky. In *Retrospektiva a perspektiva předškolního vzdělávání a příprava předškolních pedagogů*. Praha: APV, 2002.

KYRIACOU, CH. *Klíčové dovednosti učitele*. Praha : Portál, 1996.

MAREŠ, J., KŘIVOHLAVÝ, J. *Sociální a pedagogická komunikace ve škole*. Brno : Masarykova Univerzita, 2007. ISBN 80-042-1854-7

MERTIN, V., GILLERNOVÁ, I. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-799-X

SVOBODOVÁ, E. *Prosociální činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha : Raabe, 2007. ISBN 978-80-86307-39-8

VAŠUTOVÁ, J. Kvalifikační předpoklady pro nové role učitelů. In WALTEROVÁ, E. (Ed.) *Učitelé jako profesní skupina, jejich vzdělávání a podpůrný systém*. Praha : PedF UK, 2001. ISBN 80-7290-059-5

